

**Założenia, cele i zakres projektu PROGRAMU WSPÓŁPRACY
Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami
prowadzącymi działalność pożytku publicznego
na lata 2016-2021**

Olsztyn, 4 lutego 2015 r.

ZAKRES PROGRAMU

Wieloletni program współpracy będzie zawierał następujące elementy:

1. **Diagnoza:** Kapitał społeczny oraz sektor pozarządowy w Polsce i województwie warmińsko-mazurskim na podstawie wybranych badań ogólnopolskich oraz współpraca organizacji pozarządowych z Samorządem Województwa Warmińsko-Mazurskiego w świetle dokumentów i analiz wojewódzkich.
2. **Założenia współpracy** Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi w latach 2016-2021:
 - 1) **Analiza SWOT** współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi
 - 2) **Cele współpracy: ogólny, szczegółowe**, w tym priorytetowe zadania publiczne zbieżne z zadaniami pożytku publicznego określonymi w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
 - 3) **Działania** z uwzględnieniem form współpracy określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
 - 4) Harmonogram realizacji poszczególnych działań.
3. Priorytetowe zadania publiczne to:
 - 1) Edukacja i promocja zdrowia publicznego
 - 2) Promocja zatrudnienia i aktywizacja osób pozostających bez pracy
 - 3) Rozwój kultury fizycznej
 - 4) Integracja europejska i współpraca międzynarodowa
 - 5) Upowszechnianie i ochrona praw konsumenta
 - 6) Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego
 - 7) Ekologia, ochrona zwierząt i ochrona dziedzictwa przyrodniczego
 - 8) Rozwój turystyki
 - 9) Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego
 - 10) Aktywizacja społeczności lokalnych na obszarach wiejskich
 - 11) Wzmacnianie integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej osób i rodzin w województwie warmińsko-mazurskim
 - 12) Wzmacnianie potencjału twórczego, aktywności obywatelskiej i kompetencji społecznych młodzieży
 - 13) Rozwój sektora pozarządowego województwa warmińsko – mazurskiego
 - 14) Integracja środowisk kombatanckich i koordynacja ich działań

Opis poszczególnych zadań będzie zawierał:

- 1) wskazanie wieloletniego programu lub strategii branżowej, z którego będą wynikały działania/zadania szczegółowe w obrębie danego zadania;
 - 2) opis ogólnego kierunku współpracy wieloletniej w obrębie danego zadania, najważniejszych wyzwań wynikających z dotychczasowych doświadczeń lub planowania strategicznego, czy zadań planowanych w RPO lub innych programach współfinansowanych przez UE – w kontekście celu ogólnego, którym jest rozwój kapitału społecznego regionu;
 - 3) określenie, czy działania/zadania szczegółowe będą planowane w okresie rocznym (w rocznych programach współpracy) czy też są zadania, których zlecenie wskazane byłoby na okres dłuższy niż rok (wskazanie tych zadań).
 - 4) maksymalnie 3 wskaźniki, które najlepiej określą realizację poszczególnych zadań; będą pozyskiwane co roku.
4. Sposób monitorowania i oceny realizacji programu.
 5. Finansowanie programu.
 6. Zasady współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi w latach 2016-2021.
 7. Odniesienie się do kwestii komisji konkursowych.
 8. Informacja o tworzeniu oraz przebiegu konsultacji programu.

WSTĘP

(...)

Poprzez realizację wieloletniego programu współpracy dążymy do tego aby Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wspólnie z organizacjami pozarządowymi rozwijał kapitał społeczny. Współpracował z organizacjami, szczególnie zaś z ich reprezentacją, związkami, sieciami, federacjami, przy tworzeniu, konsultacji, monitorowaniu i ocenie polityk publicznych. Wspólnie z organizacjami realizował zadania regionalne oraz mające znaczenie dla rozwoju regionu.

Sektor pozarządowy powinien być wiarygodny, stabilny i przewidywalny, wyspecjalizowany w realizacji zadań w swoim obszarze i przygotowany do przyjmowania zadań zleconych. Sprawny system włączania organizacji w procesy decyzyjne w tym poprzez konsultacje społeczne. Tak zbudować współpracę abyśmy za 6 lat działali wzmacniając i uzupełniając się wzajemnie dążąc do rozwoju regionu.

Podstawowym dokumentem, z którego wynikają cele i zadania współpracy jest Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2015.

Rozdział I

Kapitał społeczny oraz sektor pozarządowy w Polsce i województwie warmińsko-mazurskim na podstawie wybranych badań ogólnopolskich.

KAPITAŁ SPOŁECZNY w Diagnostyce społecznej 2013¹.

Pojęcie „kapitału społecznego” nie jest ściśle zdefiniowane. Obejmuje ono wszystko, co decyduje o zdrowych relacjach społecznych, dbaniu o dobro wspólne i współpracy. Jest to zjawisko kulturowe i obejmuje obywatelskie nastawienie członków społeczeństwa, normy społeczne wspierające działania wspólne oraz zaufanie interpersonalne oraz zaufanie obywateli do instytucji publicznych. Sieci społeczne regulowane normami moralnymi i zwyczajem (a nie, lub nie tylko, formalnymi zasadami prawa), które wiążą jednostkę ze społeczeństwem w sposób umożliwiający jej współdziałanie z innymi dla dobra wspólnego.

Kapitał społeczny stanowi istotę społeczeństwa obywatelskiego, z pewnością zaś społeczeństwa efektywnego rozwojowo (Diagnoza społeczna 2013, str. 320).

Znaczenie kapitału społecznego to przede wszystkim jego wpływ na rozwój gospodarczy. Poprzez integrację i solidarność społeczną – przeciwdziała wykluczeniu i dyskryminacji, uzupełnia niewydolność instytucji publicznych, zapewnia kontrolę społeczną, buduje i chroni kulturę lokalną przed jej komercjalizacją.

Przestrzenia, w której i poprzez którą głównie tworzony jest kapitał społeczny, jest trzeci sektor (dobrowolne organizacje) – sieć formalnych związków. Mniejsze znaczenie mają sieci nieformalnych związków (rodziny, towarzyskie) – mogących, znacznie częściej działać dla korzyści prywatnych, a nie dobra wspólnego. Rozwój trzeciego sektora – odnowienie społeczeństwa obywatelskiego - jest konieczny dla demokracji i zrównoważonego rozwoju. Do tego potrzebne są: wzajemne zaufanie ludzi i znaczny udział wolontariatu w populacji osób aktywnych zawodowo. Wolontariat to konieczna podstawa rozwoju organizacji pozarządowych.

W chwili obecnej Polska nie spełnia żadnego z tych warunków.

¹ Diagnostyka społeczna 2013. Warunki i jakość życia Polaków. Raport. Redakcja: Janusz Czapiński, Tomasz Panek. Warszawa 2014.

Pod względem ogólnego zaufania zajmujemy jedno z ostatnich miejsc (2012 r. – 18%) wśród krajów objętych badaniem *European Social Survey (ESS)* - 3 razy mniej niż w Danii, Norwegii i Finlandii.

Jeżeli chodzi o drugi warunek rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, czyli trzeci sektor: w Polsce w 2012 r. zarejestrowanych było 72 tys. stowarzyszeń i 11 tys. fundacji. Zaledwie 60-80% z nich prowadziło, wg szacunków GUS, aktywną działalność. Stowarzyszenia zrzeszają przeciętnie 35 członków, przy czym połowa z nich jest całkowicie bierna. Po 2000 r. zatrzymało się na poziomie 4 tys. rocznie tempo przyrostu nowych stowarzyszeń, ale znaczna część z nich wygasa swoją działalność, o czym świadczy systematyczny wzrost odsetka organizacji istniejących dłużej niż 15 lat.

Skłonność do stowarzyszania się, gdy przynależność do organizacji stała się po zmianie systemu w pełni dobrowolna, gwałtownie spadła z 30,5% w 1989 r. do 14,8% i utrzymała się na tym poziomie do 2013 r. (13,7%). Lokujemy się pod tym względem, podobnie jak pod względem zaufania, na końcu grupy krajów objętych badaniem ESS w 2002 r.

Żyjemy w kraju coraz bardziej efektywnych jednostek i niezmiennie nieefektywnej wspólnoty. Wg autorów *Diagnozy społecznej 2013*, gdy zasilanie finansowe zewnętrzne zakończy się, a nie zwiększy się kapitał społeczny, grozi nam zahamowanie rozwoju. Badania międzynarodowe dowodzą, że kapitał ludzki jest ważniejszą niż kapitał społeczny przesłanką rozwoju w krajach uboższych, do których ciągle jeszcze zaliczyć można także Polskę. Po przekroczeniu jednak pewnego progu zamożności decydującego znaczenia dla dalszego rozwoju nabiera kapitał społeczny. To wyjaśnia dlaczego do tej pory rozwijaliśmy się gospodarczo w niezłym tempie pomimo bardzo niskiego poziomu kapitału społecznego. Polska przekroczy ten próg za ok. 8 lat – tyle mniej więcej zostało nam czasu na budowanie kapitału społecznego, jeżeli chcemy dalej się rozwijać (*Diagnoza społeczna 2013*, str. 334).

Rozwój kapitału społecznego zależy od rozciągniętego w czasie procesu historycznego formującego wspólnotę obywatelską, w tym zaś ważną rolę spełnia to, co się dzieje w przestrzeni publicznej: w polityce, szkole, samorządach, urzędach. W obecnych czasach zaś, trudno jest znaleźć przykłady zachęty do wspólnego działania i wzajemnego zaufania.

W 2013 r. mniej Polaków deklaruowało, że naruszanie dobra wspólnego w ogóle ich nie obchodzi lub mało obchodzi. Jednak po 20 latach budowania państwa demokratycznego ciągle niemal połowa obywateli jest obojętna na formy naruszania dobra wspólnego (zadawane pytania o np.: niepłacenie podatków, wyludzenie ubezpieczenia, niepłacenie za transport publiczny, otrzymywanie niesłusznie renty inwalidzkiej). Najmniej wrażliwi są najmłodszy, mężczyźni, mieszkańcy wsi, osoby biedne, wykluczone. Najbardziej wrażliwi, to osoby w wieku 45-50 lat, z wyższym wykształceniem. Niestety najmniejsza wrażliwość jest notowana m.in. w województwie warmińsko-mazurskim. Ogólnie wzrasta wrażliwość na dobro wspólne, co jest wynikiem wzrostu wykształcenia. Jednak, wg autorów raportu, ten wzrost wrażliwości nie jest wystarczający, byśmy mogli powiedzieć o sobie, że budujemy już społeczeństwo obywatelskie.

9,9% Polaków twierdzi, że należy do organizacji i w nich działa (różne formy organizacji). Najczęściej są to organizacje religijne (23,9%), następne w kolejności to: organizacje sportowe – 15,3%, koła zainteresowań – 13,7%, związki zawodowe – 11,7%, organizacje towarzyskie – 9,5%, komitety rodzicielskie – 8,1%, organizacje pomagające – 7,8%, komitet mieszkańców – 6,7%, organizacje zawodowe, branżowe – 6,5%, organizacje upowszechniające wiedzę – 4,9%, partie polityczne – 3,2%, ekologowie – 2,9%, władze samorządowe – 2,7%, grupy samopomocowe – 1,8%, organizacje konsumentów – 0,4%, inne – 22,4%.

„Społeczeństwo obywatelskie w Polsce rozumiane jako działanie w organizacjach dobrowolnych, nie rozwija się, nie wciąga w swoje sieci i struktury coraz większej liczby ludzi.” (*Diagnoza społeczna 2013*, str. 314). Przy czym procent osób zrzeszających się wzrasta wraz z poziomem wykształcenia i wielkością dochodu.

„W Polsce ludzie, którzy chcą coś zrobić dla swojej społeczności, niechętnie łączą się w tym celu w związki formalne. Wystarczy, że podejmą lub włączą się w jakieś działania na rzecz własnej społeczności. Badanie pokazuje jednak, że jest to zjawisko tak samo rzadkie jak przynależność do organizacji. Tylko 15,2% badanych w ciągu ostatnich dwóch lat angażowało się w działania na rzecz społeczności lokalnej.” Obserwowany w tym zakresie wzrost zatrzymał się. W działania lokalne częściej angażują się mężczyźni niż kobiety.

W wykonywanie nieodpłatnej jakiejś pracy lub świadczenie jakichś usług dla osób spoza rodziny bądź na rzecz organizacji społecznej angażuje się w różnej formie, od spontanicznej pomocy sąsiedzkiej na wsi do zorganizowanego wolontariatu 19,6% badanych.

Bierność społeczna, niewłączanie się do przedsięwzięć oddolnych i do działań na rzecz innych lub organizacji społecznych w Polsce są rzeczą powszechną. A wśród ludzi z wykształceniem podstawowym działalność tego typu jest bardzo rzadka.

17% Polaków bierze udział w zebraniach (spadek w por. z 2011 r. – 22,6%).

W 2013 r. 12,2 % osób wyraziło przekonanie, że „większości ludzi można ufać” (mniej niż w 2009 i 2011 – 13%, więcej niż w latach poprzednich).

Podkreślić należy, że ludzie, którzy należą do organizacji, działają na rzecz innych, biorą udział w zebraniach to często ci sami ludzie.

Badanie pokazuje jak mało Polacy mają doświadczeń społecznych i obywatelskich, które gromadzi się poprzez działania w organizacjach, uczestnictwo w oddolnych inicjatywach społecznych, w zebraniach publicznych czy wolontariacie. Polacy nie umieją się organizować i skutecznie działać wspólnie, chyba że chodzi o strajk lub protest. Nie umieją bo się tego nie nauczyli z ich uboższego doświadczenia. Polacy nie umieją bo nie działają, nie działają bo nie umieją (Diagnoza społeczna 2013, str. 320).

Frekwencja wyborcza

SEKTOR POZARZĄDOWY W POLSCE I WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM W ROKU 2012 na podstawie badań statystycznych GUS²

Badania GUS dotyczyły potencjału społeczno-ekonomicznego organizacji trzeciego sektora w Polsce (wg. sprawozdań SOF-1 i SOF-4). Badania objęły wybrane typy organizacji pozarządowych, charakteryzujące się posiadaniem osobowości prawnej: fundacje, stowarzyszenia, w tym OSP, UKS, organizacje kultury fizycznej, organizacje społeczne podobne do stowarzyszeń (PCK, Polski Związek Działkowców, Polski Związek Łowiecki i koła łowieckie, organizacje pracodawców, samorządu gospodarczego, samorządu zawodowego rolników, samorządu zawodowego niektórych przedsiębiorców i innych samorządów zawodowych, społeczne podmioty wyznaniowe – jednostki Kościoła katolickiego i innych kościołów oraz związków wyznaniowych prowadzące działalność społeczną (czyli bez jednostek tworzących strukturę i administrację kościołów – np. parafii, których w Polsce jest 10,3 tys.).

W 2012 r. aktywną działalność prowadziło 83,5 tys. badanych organizacji: 69,5 tys. (83%) to stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (32,4 tys. - typowe stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, 19,8 tys. - stowarzyszenia kultury fizycznej i związki sportowe, 14,9 tys. - OSP, 2,4 tys. - koła łowieckie); 8,5 tys. (10%) stanowiły fundacje, 3,6 tys. (4%) – organizacje samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców, 1,8 tys. (2%) – społeczne podmioty wyznaniowe. 10% badanych organizacji posiadało status pożytku publicznego (8 tys.). W stosunku do roku 2010 zanotowano wzrost aktywnych organizacji o 4% (największy wzrost wśród fundacji – o 20%).

W województwie warmińsko-mazurskim: ok. 3,2 tys. badanych podmiotów – 3,8% w skali kraju (w tym około: 1,5 tys. typowych stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, 700 stowarzyszeń kultury fizycznej, 500 OSP, 100 kół łowieckich, 200 fundacji, 100 społecznych podmiotów wyznaniowych; 300 posiadało status OPP).

W województwie warmińsko-mazurskim **na 10 tys. mieszkańców przypada 22-23 organizacje** (jest to wysoki wskaźnik, przy średniej dla kraju: 21,7 organizacji na 10 tys. mieszkańców).

Badane organizacje najczęściej miały siedziby na terenie miast (50,2 tys. – 60%). Należy pamiętać przy tym, że również ok. 60% ludności Polski mieszka w miastach. Najbardziej „miejski” charakter miały fundacje i społeczne podmioty wyznaniowe. W województwie warmińsko-mazurskim: 40% organizacji miało siedzibę na wsiach, 26% w miastach na prawach powiatu, 19% w miastach w gminie miejskiej, 15% w miastach w gminie wiejsko-miejskiej. W zakresie rozmieszczenia terytorialnego organizacji w Polsce w stosunku do roku 2010 nie nastąpiły istotne zmiany.

² publikacja: „Trzeci sektor w Polsce. Stowarzyszenia, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, organizacje samorządu zawodowego, gospodarczego i pracodawców w 2012 r.” - GUS, 2014. - publikacja dostępna na <http://www.stat.gov.pl>

1. W 2012 r. w Polsce 61% badanych organizacji w ogóle nie zatrudniało płatnego personelu, natomiast 22% zatrudniało pracowników na podstawie umów cywilno-prawnych. 17% organizacji posiadało pracowników zatrudnionych na podstawie umów o pracę. W województwie warmińsko-mazurskim struktura zatrudnienia w organizacjach jest zbliżona do średniej krajowej: na 3,2 tys. organizacji 2 tys. w 2012 r. nie zatrudniało personelu (62%); 700 zatrudniało tylko na podstawie umów cywilno-prawnych (22%); ok. 500 organizacji zatrudniało personel na umowę o pracę (16%). W województwie warmińsko-mazurskim, podobnie jak w kraju, wśród organizacji zatrudniających pracowników etatowych dominują jednostki mające od 1-5 osób zatrudnionych. Ogółem w organizacjach pozarządowych w regionie zatrudnionych było w tym okresie na umowę o pracę ok. 4 600 pracowników (147 000 w kraju, najwięcej w mazowieckim: 35 700 osób, najmniej w lubuskim: 2 400 osób; miejsce 4-te w kraju od końca, wspólnie ze świętokrzyskim). W kraju prawie 72% zatrudnionych to kobiety. W warmińsko-mazurskim zatrudnionych kobiet jest 72,5%. Prawie 6,9% z osób zatrudnionych ma orzeczoną niepełnosprawność (w kraju – 6,3%). 5,9% to osoby w wieku poprodukcyjnym (6,7% w kraju), 59,8% to osoby z wyższym wykształceniem (w kraju – 59,2%). 10,3 tys. osób w regionie zatrudnionych było na umowy cywilno-prawne (łącznie w kraju 375,4 tys. osób, najwięcej w mazowieckim – 114 tys., najmniej w lubuskim – 6 tys. – region na pozycji 12-tej. – przed podlaskim, opolskim, świętokrzyskim i lubuskim).
2. Poziom przychodów badanych organizacji był w 2012 r. w kraju stosunkowo niski: u 41% ogółu organizacji nie przekroczył 10 tys. zł (w tym u 20% była to kwota do 1 tys. zł). W województwie warmińsko-mazurskim były to następujące przychody: u 23% organizacji – do 1 tys. zł, u 24% od 1-10 tys. zł, 35% osiągnęło od 10-100 tys. zł, 13% - od 100 tys. do 1 mln zł, natomiast 4% organizacji miało przychody powyżej 1 mln zł. W grupie badanych zdecydowanie najzamożniejsze okazały się społeczne podmioty wyznaniowe, gdzie aż 32% tych organizacji osiągnęły przychody powyżej 1 mln zł. W dalszej kolejności zaś organizacje samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców (bez kółek rolniczych) oraz fundacje. Najmniej zamożne to OSP, stowarzyszenia kultury fizycznej i związki sportowe, a także kółka rolnicze.
3. Badane organizacje najczęściej charakteryzowały się średnim potencjałem członkowskim – 2/3 z nich zrzeszało od 16 do 100 członków. Podmioty posiadające powyżej 100 członków stanowiły 9% badanych. Województwo warmińsko-mazurskie: 9% nie zrzeszało członków, 13% posiadało od 1 do 15 członków, 41% posiadało od 16-30 członków, 28% zrzeszało 31-100 członków, natomiast 8% powyżej 100 członków.
4. W województwie warmińsko-mazurskim, najwięcej z badanych organizacji jako główną dziedzinę działalności zgłosiło „sport, turystykę, rekreację, hobby” – ok. 1100 podmiotów. W dalszej kolejności były: „ratownictwo” – ok. 500 organizacji, „pomoc społeczna i humanitarna” – ok. 300 organizacji, „kultura i sztuka” – ok. 300, „edukacja i wychowanie, badania naukowe” – ok. 300, „ochrona zdrowia” – ok. 100, „sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe” – ok. 200, „ochrona środowiska” – ok. 100, „łowiectwo” – ok. 100, „rozwój lokalny, społeczny i ekonomiczny” – ok. 200, „prawo i jego ochrona, prawa człowieka” – ok. 100, poniżej 50 organizacji działa najczęściej w każdej z następujących dziedzin: „wsparcie trzeciego sektora”, „rynek pracy, aktywizacja zawodowa” oraz „działalność międzynarodowa, religia, pozostała działalność”.

Rozdział II

Sektor pozarządowy oraz współpraca organizacji pozarządowych z Samorządem Województwa Warmińsko-Mazurskiego w świetle dokumentów i analiz wojewódzkich.

(do uzupełnienia)

ANALIZA SWOT

współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz pozostałymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. włączanie instytucji samorządowych do współpracy z organizacjami pozarządowymi 2. obustronna wola współpracy - systematyczna poprawa klimatu współpracy 3. otwartość samorządu na inne formy współpracy (poza zlecaniem zadań), np. wspólne projekty 4. merytoryczne przygotowanie stron 5. wspólne cele i zadania 6. powołanie i systematyczna działalność Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego; możliwość wprowadzania (na bieżąco) nowych problemów pod obrady RDPP 7. sprawne funkcjonowanie Biura ds. Organizacji Pozarządowych i Kombatantów oraz pracowników departamentów merytorycznych odpowiedzialnych za współpracę z organizacjami 8. powszechna praktyka współtworzenia dokumentów/programów wojewódzkich 9. certyfikat jakości podmiotów ES + nagrody 10. wspólne zespoły tematyczne/opiniujące, rady, grupy robocze 11. wypracowane mechanizmy współpracy i dobre praktyki w tym zakresie (np. zrealizowane wspólnie projekty) 12. porządkowanie procedury konsultacji społecznych 13. przyjęty wojewódzki program rozwoju wolontariatu 14. konkursy nagradzające społeczników (np. „Godni Naśladowania”, kategoria „Najlepszym z Najlepszych”, nagroda Marszałka w dziedzinie pomocy społecznej) 15. dotychczasowa współpraca z Radą Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego 16. udział wojewódzkich: RDPP oraz Rady Organizacji Pozarządowych w wyborze członków zespołów i komisji konkursowych 17. proces tworzenia/poszerzania polityki współpracy 18. praca nad wieloletnim programem współpracy 	<ol style="list-style-type: none"> 1. uwarunkowania prawne (zbyt duża szczegółowość, nadinterpretacja prawa, nadmierna ilość wymagań) 2. brak wizji docelowego modelu współpracy z ngo (przewidywalność poziomu finansowania działań przez ngo, od współorganizacji do realizacji zadań w imieniu samorządu) 3. konsultacje (brak norm konsultacji, zbyt słabo przygotowane organizacje, brak zaangażowania) 4. brak optymalnych kryteriów oceny merytorycznej przy ocenie wniosków (definicja zadania regionalnego, rozdrobnienie środków, brak porozumienia dot. ofert wojewódzkich i lokalnych) 5. niedostateczna kultura współpracy 6. niedostateczny poziom zaufania 7. mała skala pozytywnych doświadczeń współpracy (regulaminy miejscowe, prawo miejscowe, udostępnienie np. sal w przypadku realizacji zadania zleconego) 8. brak budżetów przy poszczególnych programach 9. z punktu widzenia NGO dofinansowanie zadań sportowych nieproporcjonalnie duże w stosunku do innych (brak zrozumienia i akceptacji tej sytuacji – zadania dot. rozwoju kultury fizycznej realizowane są tylko z organizacjami – a nie poprzez instytucje wojewódzkie) 10. słaba świadomość organizacji sportowych w zakresie społecznej roli sportu 11. słaba wiedza o sobie nawzajem 12. język i niedostateczne kanały komunikacji 13. słabość organizacji w byciu partnerem samorządu (roszczeniowość; brak otwartości do rozwoju; nie partner a petent; brak świadomości realizacji zadania zleconego a nie swojego)
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. środki zewnętrzne – unijne itp. 2. dokumenty, rozwiązania systemowe z poziomu krajowego 3. integracja i wspólna polityka NGO na poziomie kraju (strategia NGO) 4. coraz więcej dobrych praktyk współpracy promowane na poziomie kraju 5. Model Współpracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej 6. ogólnopolski trend do coraz większej partycypacji społecznej 7. akceptacja, świadomość społeczna coraz większa – działań samorządów, organizacji pozarządowych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. samorządowcy z wyboru – brak zrozumienia idei współzrządzenia 2. kryzys ekonomiczny 3. upolitycznianie życia społecznego 4. kryzys „organizacji pozarządowych” (formalizacji życia społecznego) – tendencja do wyparcia stabilnych „ciężkich” organizacji – atrakcyjność działań-akcji 5. zbyt duża biurokratyzacja 6. powstawanie organizacji bez misji, jako formy maksymalnego wykorzystania pieniędzy publicznych 7. procedury zamówień publicznych (najczęściej)

<p>(uwaga: z badań ROPS jest coraz mniejsza akceptacja)</p> <p>8. coraz większe znaczenie nieformalnych/nowych ruchów społecznych</p> <p>9. informatyzacja życia społecznego (portale społecznościowe); ułatwienie komunikacji, promocji, rozwój nowych technologii</p> <p>10. powstają lokalne organizacje pozarządowe – jako integracja społeczności lokalnych (a nie jako branża) – pobudzenie życia lokalnego</p> <p>11. aktywność społeczna nie tylko przejawiająca się poprzez organizacje społeczne (budżet obywatelski, fundusze sołeckie)</p> <p>12. programy dostępne dla grup nieformalnych a nie tylko dla NGO</p>	<p>kierowanie się kryterium niskiej ceny, nie wysokiej jakości)</p>
--	---

CELE WSPÓŁPRACY

Cel główny:

Wzmocnienie kapitału społecznego w województwie warmińsko-mazurskim poprzez coraz efektywniejszą, opartą o przyjęte zasady, rozwijającą się współpracę samorządu województwa z partnerami społecznymi.

Cele szczegółowe:

- 1) Rozwój **potencjału organizacji** pozarządowych - ich roli w aktywizacji społeczności lokalnych, integracji społecznej, rozwoju współpracy różnych podmiotów oraz realizacji zadań publicznych.

Realizacja celu ma przyczynić się do wzrostu jakości funkcjonowania organizacji pozarządowych, w tym kompetencji członków, pracowników i wolontariuszy organizacji realizujących zadania publiczne oraz organizujących i wspierających społeczności lokalne. Organizacje powinny dywersyfikować źródła środków finansowych pozyskiwanych na działalność statutową (poprzez np. prowadzenie działalności odpłatnej pożytku publicznego, zakładanie działalności gospodarczej, wzrost umiejętności pozyskiwania środków od sponsorów, wykorzystanie zbiorów publicznych, uzyskiwanie statusu organizacji pożytku publicznego). Ze względu na umiejętne wykorzystanie dostępnych zasobów lokalnych, ważne będzie doskonalenie umiejętności partnerskiej współpracy i planowania działań.

- 2) Optymalizacja warunków **partnerskiej** współpracy organizacji pozarządowych, organizacji i podmiotów lokalnych oraz regionalnych (w tym instytucji SW, jst, instytucji lokalnych, biznesu - międzysektorowo). Tworzenie pozytywnego klimatu do współpracy, powstawania partnerstw, łączenie kompetencji i zasobów różnych podmiotów. Zwiększenie wpływu organizacji pozarządowych na określanie i ocenę polityk publicznych.

Realizacja celu ma przyczynić się do coraz większego udziału partnerskiej realizacji zadań publicznych, włączania odbiorców zadań od początku w ich realizację, tj. od momentu identyfikacji potrzeb i planowania. Partnerstwa formalne i nieformalne zwiększają osiągnięte rezultaty, mają przyczynić się do trwałości rozwiązań, rozwijać i utrwalać lokalne więzi społeczne, odpowiedzialność za środowisko lokalne zarówno poszczególnych osób jak i organizacji oraz instytucji.

- 3) Wzmocnienie roli organizacji pozarządowych jako wykonawcy zadań publicznych samorządu województwa poprzez efektywną realizację zadań wynikających ze strategii i programów wojewódzkich przez podmioty obywatelskie. Doskonalenie trybu zlecania zadań na wszystkich jego etapach; wprowadzanie nowych rozwiązań – w celu efektywniejszego wydatkowania środków publicznych (*regranting, umowy wieloletnie, ocena realizacji zadań, zwiększenie jakości pracy komisji konkursowych ...*).

Priorytetowe zadania publiczne:

Priorytet I: Edukacja i promocja zdrowia publicznego

Priorytet II: Promocja zatrudnienia i aktywizacja osób pozostających bez pracy

Priorytet III: Rozwój kultury fizycznej

Priorytet IV: Integracja europejska i współpraca międzynarodowa

Priorytet V: Upowszechnianie i ochrona praw konsumenta

Priorytet VI: Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego

Priorytet VII: Ekologia, ochrona zwierząt i ochrona dziedzictwa przyrodniczego

Priorytet VIII: Rozwój turystyki

Priorytet IX: Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego

Priorytet X: Aktywizacja społeczności lokalnych na obszarach wiejskich

Priorytet XI: Wzmacnianie integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej osób i rodzin w województwie warmińsko-mazurskim

Priorytet XII: Wzmacnianie potencjału twórczego, aktywności obywatelskiej i kompetencji społecznych młodzieży

Priorytet XIII: Rozwój sektora pozarządowego województwa warmińsko – mazurskiego

Priorytet XIV: Integracja środowisk kombatanckich i koordynacja ich działań

Realizacja celu ma przyczynić się do wzrostu udziału organizacji pozarządowych w realizacji 14 zadań priorytetowych Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Będą one zlecane w trybie rocznym, jak dotychczas i określone w rocznych programach współpracy. Jednak z uwagi na dążenie do coraz lepszej organizacji realizacji zadań zleconych, w miarę możliwości budżetowych planuje się wyodrębnić zadania, które mogłyby być zlecone w trybie wieloletnim. Program wieloletni powinien zawierać katalog zadań, które na pewno będą realizowane w okresie jego trwania, tj. przez 6 lat i potencjalnie mogłyby być zlecone na okres dłuższy niż rok.

Realizacja celu ma również przyczynić się do zwiększenia jakości samego procesu zlecania zadań, m.in. ogłoszenia konkursowego i kryteriów wyboru ofert, pracy komisji konkursowych, jakości składanych ofert, oceny realizacji zadań z punktu widzenia rozwoju kapitału społecznego oraz osiągnięcia poszczególnych celów strategicznych i programowych.

WSPÓLNE OBSZARY ZADAŃ:

Współpraca pomiędzy samorządem województwa i organizacjami pozarządowymi, często przebiega w obszarach wspólnych, ponad branżowych i wymaga współpracy poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, jednostek organizacyjnych Samorządu Województwa, a także różnych organizacji. Często partnerstwo wymaga zainicjowania przez jednego z zainteresowanych podmiotów.

Wyodrębniono następujące wspólne obszary zadań:

- 1) Integracja, aktywizacja w różnych obszarach oraz wsparcie seniorów.**
Działania realizowane są przez różne komórki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz WUP, kierowane do seniorów, jako grupy objętej szczególną troską polityk publicznych, zarówno na szczeblu samorządowym jak i rządowym. W regionie kierunki działań wyznacza program „Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2014-2020”.
- 2) Integracja, aktywizacja i wsparcie osób niepełnosprawnych.**
- 3) „Ekonomizacja” działalności podmiotów społecznych i społeczności lokalnych – rozwój przedsiębiorczości społecznej, samowystarczalności ekonomicznej osób, grup i podmiotów.**
- 4) Wzmacnianie integracji społecznej, tożsamości lokalnej (w tym kulturowej).**
Obszar ten to wszelkie działania skierowane do społeczności lokalnych, realizowane wspólnie ze społecznością, mające na celu wzmocnienie integracji ze środowiskiem, w którym żyją, tożsamości kulturowej, lokalnej. To wspólne działania w różnych zakresach (np. kultura, wolontariat, edukacja, aktywność fizyczna) - to co robią ludzie razem, zakorzenieni w zasobach własnych środowisk, wykorzystujący i pielęgnujący je.
- 5) Wzrost wiedzy i kompetencji** ułatwiających osobom i grupom funkcjonowanie w różnych obszarach życia, w tym przede wszystkim społecznego, zwiększających jakość i zadowolenie z życia (np. edukacja pozaformalna w różnych obszarach, edukacja obywatelska).
- 6) Wzmocnienie jakości i kompetencji działalności podmiotów społecznych** (formalnych i grup nieformalnych) na rzecz innych. Rozwój kompetencji kadry, członków i wolontariuszy organizacji (wiedza, doświadczenie, dobre praktyki).